

MUZICĂ — BALET

Realizări, direcții, căutări

Există două modalități de a evalua calitatea unei stagiuni: privind-o din punctul de vedere al frecvenței și consistenței evenimentelor ce au jalonat-o sau din acela al nivelului mediu atins de manifestările ei obișnuite, de spectacolele ce-i constituie substanța cotidiană. Iar rezultatele celor două maniere de evaluare pot fi, în unele cazuri, total divergente. Fără a genera o asemenea situație, stagiunea de teatru muzical ce s-a încheiat este, totuși, avantajată de o analiză sub raportul faptelor de artă cu valoare de eveniment; căci, cu toate intențiile laudabile, cu toate eforturile depuse, opera, opereta și baletul n-au reușit încă să realizeze în spectacolele lor de serie acea calitate artistică de care depinde, în ultimă instanță, interesul mereu viu al publicului pentru reprezentațiile unor piese aflate de foarte multă vreme în circulație.

Desigur, însemnați pași înainte au fost realizați și pe acest drum: îmbunătățirea distribuțiilor și, uneori, chiar a montărilor a avut drept consecință desprăfuirea unor titluri îndelung rulate, a căror permanență în prezență în repertoriu este obligatorie pentru orice teatru muzical de prestigiu, ce-și

propune să formeze și să cultive un public sensibil și avizat; ascensiunea artistică a unor tinere talente, ca Florin Diaconescu, Silvia Voinea, Daniela Voicu, Mireille Constantinescu, Anca Beuran, Marin Boieru ș.a., oferă garanții pentru viitorul artei noastre interpretative lirice și coregrafice; dezbaterile organizate de Opera Română și de Opereta din București au demonstrat preocuparea creatorilor de spectacole pentru revitalizarea genului, prin infuzia de prosepțime a căutărilor întreprinse în direcția contemporaneizării expresiei și au impulsionat, grație sugestiilor pline de interes născute în focul discuțiilor, procesul de apropiere a demersului scenic de cerințele de veridicitate și putere de convingere în fața unui public pătruns de spiritul modern al epocii; în sfârșit, mai susținuta activitate organizatorică internă a favorizat o sporită stabilitate a afișului, reducându-se apreciable modificările în programul de spectacole anunțat.

Două categorii de reprezentații s-au constituit, în cursul acestei stagiuni, în evenimente ale vieții artistice: spectacolele în premieră și acelea prilejuite de turneele unor ansambluri de peste hotare. Cum acestea

din urmă au fost, în marea lor majoritate, trupe de balet, stagiunea se înfățișează mai bogată în evenimente coregrafice decît lirice. Evoluțiile baletelor „Rambert” și „Felix Blaska”, precum și cele ale ansamblului Operei Comice din Berlin, au oferit publicului român o imagine sugestivă a orientărilor diverse în arta coregrafică mondială contemporană. Întîlnirea cu viziunile creatoare ale unor personalități puternice și originale, cum sînt acelea ale coregrafilor Christopher Bruce, Felix Blaska și Tom Schilling sau ale balerinilor Hannelore Bey, Roland Gawlik, Marie-Laurence Bonnet, Silvie Guy, Jacques Dombrowski, Vlado Pilinger, a însemnat, de asemeni, pentru artiștii români, o binevenită ocazie de confruntare cu propriile concepții, cu propriile căutări inovatoare, pe tărîmul limbajului specific exprimării prin dans a unor idei de larg interes și stringentă actualitate. În acest sens, extrem de prețios s-a dovedit și contactul cu arta, de un declarat spirit revoluționar, practică de membrii Ansamblului de cîntece și dansuri al Armatei populare chineze de eliberare și ai Ansamblului „Liaonin”.

Repertoriul coregrafic al Operei Române s-a îmbogățit cu două titluri de largă circulație, a căror reputație se datorează mai puțin suportului muzical — semnat de Cesare Pugni și, respectiv, Aram Hacıaturian — și mai mult celui dramatic, țesut din conflicte puternice și situații spectaculoase. Este

În pagina alăturată, scenă din „Nunta” de Doru Popovici.

Jos, Petre Ciortea și Aura Rotaru în baletul „Cocoșatul de la Notre-Dame”

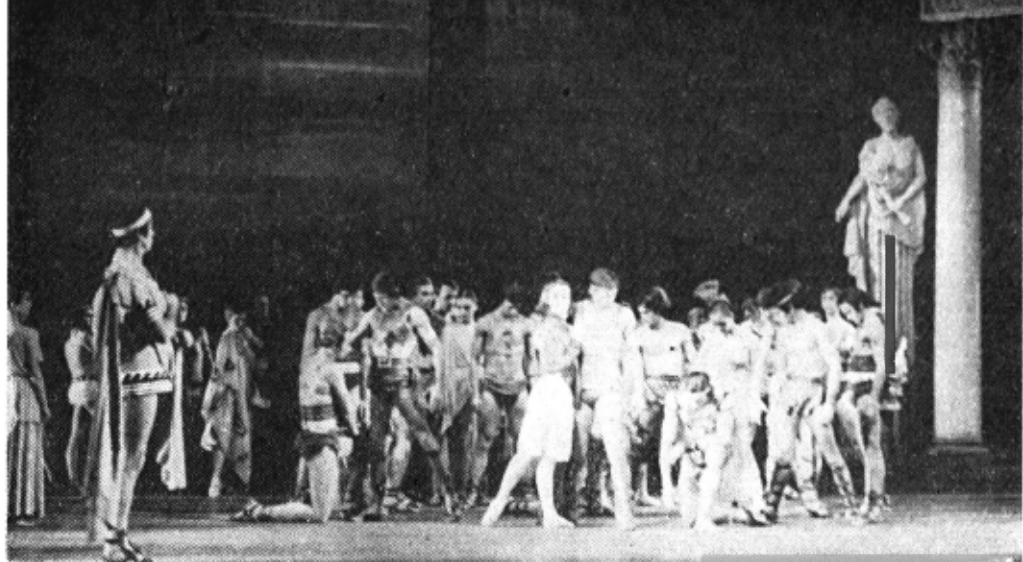

Gheorghe Cotovelea și Heana Iliescu în „Coppelia”

vorba de baletele *Cocoșatul de la Notre Dame* și *Spartacus*, realizate cu egală risipă de fast, dacă nu și cu egală perfecțiune și risipă de fantezie; net superior, cel dintîi posedă virtuțile către care cel de-al doilea a țintit, fără a le putea însă atinge: consistența acțiunii coregrafice, compoziția policromă a tablourilor, consecvența stilistică a discursului.

Dacă cele două mari spectacole se înseriu — cu toate intențiile lor de a ține pasul cu vremea — în sfera limbajului clasic al genului, roadele căutărilor artei coregrafice contemporane sînt prezente în substanța *Miniaturilor* realizate, cu aceeași echipă de dansatori, de către Alexa Mezincescu. Ceea ce acestea aduc nou este, în primul rînd, raportul dansului cu muzica, generator al unui aliaj artistic organic și de calitate certă, iar, în al doilea rînd, împletirea baletului cu poezia. Încă întîmplătoare, aici, aceasta din urmă s-a constituit într-un demers artistic logic și riguros organizat în spectacolul „de dans, cînt, cuvînt” *Viața — dragostea omului*, pus în scenă la Operetă de Mihaela Atanasiu. Construcția dramaturgică de mare interes a acestuia rivalizează cu cea a spectacolului de muzică și poezie montat de Mihai Stan la Teatrul Giulești. Dacă adăugăm cele două evoluții ale Grupului de dans contemporan condus de Adina Cezar în concertele de tip dezbateri de la Sala Mică a Palatului și Radioteleviziunii, unde, în coregrafia lui Sergiu Anghel, au fost interpretate *Combinății în cercuri* de Octavian Nămescu și *Cicloide* de Sorin Vulcu, obținem tabloul (deosebit de bogat în această stagiune) colaborării scenice a artei muzicii, dansului și poeziei.

În seria premierelor lirice ale stagiunii, cîteva creații naționale au polarizat atenția spectatorilor, demonstrînd vigoarea școlii românești contemporane de compoziție și, tot-

Scenă din „Spartacus“

odată, punînd la încercare resursele de meșteșug și inspirație ale artiștilor antrenați în procesul de realizare scenică a partiturilor: regizori, scenografi, dirijori, cîntăreți, actori, balerini. Pe primul loc s-a situat opera *Hamlet* de Pascal Bentoiu, în viziunea regizorală modern tensionată a lui George Teodorescu, cu care Opera Română și-a inaugurat stagiunea. A urmat lansarea, în cadrul Săptămîinii muzicii românești, a operei *Domnița din depărtări* de Mansi Barberis, montată la Opera din Iași de regizorul Anghel Ionescu-Arbore; către sfîrșitul stagiunii, la Opera din Timișoara a văzut luminile rampei un spectacol-coupé regizat de George Zaharescu, reunind operele lui Doru Popovici, *Mariana Pineda* și *Interogatoriul din zori*. Tot în regia lui George Zaharescu a fost prezentată, la Opereta din București, o nouă montare a partiturii lui Florin Comișel, *Leonard*, cu care teatrul a marcat sărbătorirea unui sfert de veac de existență.

Printre evenimentele stagiunii lirice se cuvine menționată și aniversarea a două decenii de la premiera operei *Ion Vodă cel Cumplit*, cu care, la 12 aprilie 1956, debuta pe scena Operei Române compozitorul Gheorghe Dumitrescu — creator căruia genul îi datorează, astăzi, un număr impresionant de pagini inspirate din istoria frămîntată a pămîntului românesc.

Unul dintre cele mai importante capitole ale realizărilor stagiunii a fost constituit de organizarea în Capitală a Decadei operelor și baletelor românești, înscrisă în seria manifestărilor artistice închinată primului Congres al educației politice și al culturii socialiste. Decada a reprezentat un început promițător pentru această acțiune de fundamentală necesitate în circulația națională a valorilor teatrului liric și coregrafic și în fructificarea mai largă a marilor investiții de muncă creatoare depuse de toate colectivele artistice din țară, prin etalarea roadelor acestei munci

și înaintea altui public decît cel local. Embriion al mult doritului festival național al teatrelor muzicale, Decada operelor și baletelor românești a aliniat la rampă ansamblurile de operă ale Operei Române din București și Teatrului Muzical din Brașov, trupele de balet ale Operelor din București, Timișoara, Iași și pe aceea a Operei Maghiare din Cluj-Napoca. Cum se vede, deplasarea ansamblurilor coregrafice fiind mai lesnicioasă decît cea a ansamblurilor lirice, îndelung așteptata prezență pe scena bucureșteană a citorva remarcabile spectacole ale Operei Române din Cluj-Napoca (*Ulisse* și *Zanovce* de Liviu Glodeanu, *Trepte ale istoriei* de Mihai Moldovan și *Model mioritic* de Corneliu Dan Georgescu, *Cartea cu Apolodor* de Ștefan Niculescu) rămîne încă în stadiul de deziderat. Nu e mai puțin adevărat, însă, că evoluțiile trupelor de balet invitate au dezvăluit și ele publicului bucureștean creații mai vechi ale genului (*Călin* de Alfred Mendelsohn) sau mai noi (*Ia-ți mireasă ziua bună* de Nicolae Boboc, *Întîlniri în beznă* de Erwin Junger, *Indemnuri* de Anton Zeman), concludente pentru eforturile de contemporaneizare a limbajului coregrafic și a artei spectacolului, în genere, ce se desfașoară pretutindeni unde există artiști stăpîni pe profesia lor și pasionați în exercitarea ei.

În sfîrșit, nu trebuie trecută cu vederea contribuția stagiunii lirice a Radioteleviziunii Române — prin preluarea operativă a lucrărilor lansate de precedenta stagiune de operă și concert: *Dreptul la dragoste* de Teodor Bratu, *Interogatoriul din zori* de Doru Popovici, *Cartea cu Apolodor* de Ștefan Niculescu — în difuzarea la seară națională a paginilor recente din marea carte comună a componisticii noastre și a spectacolului românesc.

Luminița Vartolomei